

Курсовете на ЦПОБ – 2002 г. през погледа на техните участници

Основни резултати от анкетно проучване

През 2002 г. във формите за квалификация на ЦПОБ (22 курса и 1 семинар) са обхванати 242 библиотечни специалисти.

На анкетното проучване се отзоваха 96% от участниците в курсовете. Това е израз на желанието да изразят както своята оценка, така и препоръки за утвърждаването и усъвършенстването на тази нова инициатива на СБИР.

Социално-демографска характеристика на курсистите

Социално-демографската и социалната характеристика на респондентите дава основание за някои изводи:

На първо място ще отбележим безспорния успех за **приобщаване на по-широк кръг библиотекари от различни по вид библиотеки и тип населени места**

. От общо 22 курса за 2002 г. извън столицата са проведени 9: в Пловдив – 2, Бургас – 1, Видин – 1, Добрич – 1, Кюстендил – 1, Казанлък – 2, Созопол – 1.

Характеристиката на респондентите **в зависимост от вида библиотека** е следният:

- Читалищни библиотеки – 20.4%
- Регионални библиотеки – 14.9%

- НБКМ – 14.0%
- Университетски библиотеки – 11.3%
- Общински библиотеки – 8.6%
- Специални библиотеки – 7.2%
- Училищни библиотеки – 6.3%

Както се вижда най-голям е относителният дял на библиотекарите от читалищните библиотеки – 20.4%; на второ място са участниците от Регионалните библиотеки – с 14.9%. На една позиция с тях са и библиотекарите от НБКМ – 14%. И в предходната, и в настоящата година библиотекарите от НБКМ проявяват голяма активност и желание за повишаване на професионалната си квалификация. Не са малка част курсистите от НБКМ, които след завършването на определено ниво на подготовка, продължават обучението си в следващи модули. От друга страна заслужава високо да се оцени положителното отношение на ръководството на НБКМ, както и финансовата подкрепа, която осигурява за текущата квалификация на своите кадри. Не бива да се отминава и фактът, че голяма част от библиотекарите, оценили практическата приложимост на курсовете, заплащат сами участието си в следващите по-горни нива (това се отнася за библиотекарите от Столична библиотека). Ако обединим данните за курсистите от регионалните, общинските и читалищните библиотеки, ще установим, че 44% от участниците са от общодостъпните (публични) библиотеки, което е залог за осъвременяване на професионалните знания и модернизацията на библиотеките.

Полезна инициатива за **съвместна работа с други институции** (СБИР и Държавната агенция за закрила на детето) през изтеклата година беше организирането на два курса с училищни библиотекари и с учители по проблемите на “Право и етика на информационното общество”, с лектор доц. д-р Нели Огнянова.

Интерес към тематиката на провежданите курсове на ЦПОБ проявиха и **студенти от специалността БИН към СУ**, за които бяха организирани два курса по “Информационно търсене в международни бази данни в Интернет”.

Динамиката на възрастовата диференциация на курсистите в сравнение с предходната година е в полза на **по-широкото участие на представителите на по-младите специалисти** до 25 години и от 26 до 35 години, които са близо 30% от общата съвкупност. С най-висок относителен дял са специалистите в най-зрялата активна възраст – 36–45 години – 35.3%, следвани от групата на 46–55-годишните – 33.5%.

По отношение на пола също е направен положителен пробив с **участието на 16 мъже** – 7.2% от общия състав на курсистите, което е отражение на тенденцията за навлизане на мъже в библиотечно-информационната професия.

Оценката на курсовете и през втората година от съществуването на ЦПОБ е много висока: 46.6% от респондентите сочат инициативата като много навременна и необходима за непрекъснатата квалификация на библиотечните специалисти, 40.3% – като възможност за модернизация на професията и развитие на отделния специалист и 12.6% – като възможност за приобщаване към мрежата от образователни центрове в Централна и Източна Европа.

Мотивацията за включване в курсовете е следната: 41.5% са привлечени от актуалността и значимостта на тематиката, 38.6% – имат амбицията да обновяват професионалните си знания и умения, 15.3% са водени от стремежа към професионално израстване, 4.7% са повлияни от професионалната среда.

Както през 2001 г., така и през 2002 г. се потвърждава изключително **високата оценка за проведените курсове**

. Отлична оценка дават 76% от респондентите, много добра – 19.1%, 2.7% от анкетираните дават добра оценка и само 2.1% – задоволителна.

Организацията на курсовете се оценява като: отлична – 67.7%, много добра – 27.5%, добра – 4.9%.

По отношение на **съдържателната страна на курсовете** и баланса между теоретичните знания и практическите умения се наблюдават следните мнения: напълно доволни от обхванатата проблематика са 86.6%, в известна степен са доволни 12.9%; съотношението между теорията и практиката се оценява като оптимално от 79.3%, 17.9% считат, че преобладава теорията, а само 2.8% са на мнение, че практическите примери и задачи са в повече.

Впечатленията на курсистите от **лекторите**, обхващат различни аспекти от процеса на преподаване – както високата ерудиция и теоретична подготовка, така и техните комуникативни умения. Стилът и езика на преподавателите се оценява като достъпен, точен и ясен от един изключително висок процент курсисти – 98.4%, само двама са изразили мнението “недостатъчно разбираем”. Непринуден контакт с аудиторията създават лекторите по мнение на 53% от респондентите, 22.8% посочват уменията за поощряване на аудиторията, а 23.5% признават уменията за създаване на творческа атмосфера за работа. В допълнение към казаното дотук е желанието на респондентите за участие в следващи нива за обучение при същите лектори – 95.4% . Само 4.7% не са решили дали ще се включат в други курсове.

За всеки курс лекторите разработваха тезисни планове и други материали в помощ на учебния процес.

Ръководството на СБИР и ЦПОБ организира конкурс за разработването на **учебни помагала**

41.6% ги оценяват като помагало в практическата работа, 26.8% от анкетиранияте смятат, че са необходими за тяхната подготовка, а за 19% – те са възможност за задълбочаване на получените знания. 12.5% сочат, че тези учебни помагала могат да бъдат в помощ и на неучаствали в курсовете колеги

Идеи и препоръки

В анкетната карта са включени и четири открити въпроса, които дават възможност за свободен израз на критични бележки, мнения, идеи и предложения, отнасящи се за по-нататъшната дейност на ЦПОБ. Високо е оценена инициативата на ЦПОБ за изнесеното извън столицата обучение: “напълно навременно и целесъобразно”, “отлично начинание”, “безпроблемно”, “най-добрата форма”, “отлична идея”, “полезно”, “удобно”, “оптимално”, “отлично организирано и осъществено”, “спестява средства и време”, “включват се голям брой специалисти”, “възможност на място да се поставят възникнали в практиката въпроси”, “отлична възможност за получаване на нови знания с минимални финансови разходи”

Към преподавателите са отправени следните препоръки и предложения: “повече практически занятия”, “съобразяване на лектора с нивото на подготовка на курсистите”, “по-добра съгласуваност между преподавателите ползващи компютрите”.

Курсовете на ЦПОБ са гъвкава и отворена система, за чието развитие имат място идеите и предложенията на библиотечните специалисти, както за усъвършенстване на организацията, така и за включването на нови теми и идеи. Голяма част от предложените теми за курсове са включени в учебните програми. Явно е, че част от библиотечната общност не е запозната с тях и техните виждания се базират само на курса, в който са участвали. Поради това твърде малко са предложенията за нова тематика. Най-голямо е желанието за организирането на курсове по западен език (предимно английски и немски). Но за съжаление изучаването на чужд език за кратък период от време не би могло да се осъществи. Концепцията за създаването на ЦПОБ предполага организиране на краткосрочни курсове (от три до пет дни) за непрекъснатата професионална квалификация.

Дадени са предложения за нови курсове със следната тематика: "създаване на Web-страница", "Web-дизайн", теми за работа с читателите, "новости в индивидуалната работа с читателите", "развитие на комуникативните умения и общуване", "библиотечно обслужване с фондовете от електронни носители", "информационно осигуряване на бизнеса", "информационно осигуряване на медицината", "методика на ценообразуването на справочните услуги", "информационният потенциал на релационни бази данни с библиографски данни", "разработване на библиотечни проекти", "електронно междубиблиотечно заемане".

Най-често отправяната препоръка към ЦПОБ се отнася до увеличаване времетраенето на курсовете, както и до възможността за системно участие в такива курсове. Това е много сериозен проблем, който зависи от финансовите възможности на отделната библиотека и самите библиотекари. Изразява се желание за разширяване на рекламната дейност на ЦПОБ, представяне на постиженията му и достигане на информация до по-малките библиотеки в страната. Информацията за организираните от ЦПОБ курсове да бъде своевременно свеждана от ръководството на отделните библиотеки и председателите на Регионалните дружества на СБИР до всички библиотекари. Направено е предложение за дистанционно обучение като една перспективна форма. Споделено е мнение за запазване цените на курсовете.

Направена е една препоръка от по-общ характер за организиране на анкетни проучвания, отнасящи се до проблемите и потребностите на отделните библиотеки.

Основните резултати от анкетното проучване и през 2002 г. показват успешния старт и

развитие на ЦПОБ.

К. Папазова

К. Недкова